

УДК 341.456

О. Т. НІКОЛАЄВ,*кандидат педагогічних наук, доцент,**проректор Одеського державного університету внутрішніх справ***О. Ю. КОНЄВ,***кандидат юридичних наук, доцент,**т.в.о. завідувача кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки**Одеського державного університету внутрішніх справ*

ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОМУ ТЕРОРИЗМУ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ У СИСТЕМІ СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

У даній науковій роботі визначено сутність міжнародного тероризму, а також проаналізовано деякі тактичні заходи загальносвітової співпраці у процесі боротьби із міжнародним тероризмом, які враховуються під час професійної підготовки працівників Національної поліції України.

Ключові слова: *службова підготовка, поліцейський, тероризм, міжнародний тероризм, міжнародне співробітництво, протидія тероризму.*

Тероризм як соціально-політичне явище існує давно, проте наприкінці ХХ – початку ХХІ сторіччя тероризм перетворився на масове явище, почавши використовувати сучасні технологічні та технічні засоби під час проведення терористичних актів. На сьогодні проблема боротьби з міжнародним тероризмом є однією з глобальних проблем людства, що загрожує безпеці будь-якої країни. Кожна країна досі залишається не застрахованою від проявів терористичної діяльності, адже терористи для здійснення своїх злочинних діянь, як на міжнародному, так і на національно-регіональному рівнях, стають все більш підготовленими в ресурсному, тактичному, організаційному, технічному, інформаційному аспектах. Через це сучасний курс на розвиток і зміцнення України як правової держави вимагає нових підходів до службової підготовки персоналу органів внутрішніх справ, зокрема працівників Національної поліції України. З урахуванням викладеного постає необхідність окреслити деякі теоретичні та тактичні заходи загальносвітової співпраці у процесі боротьби з міжнародним тероризмом, що розглядаються під час професійної підготовки працівників Національної поліції України.

Перш за все, вважаємо за необхідне визначити сутність поняття «міжнародний тероризм», оскільки у наукових колах і досі ведуться активні дискусії з приводу вироблення спільного погляду на його тлумачення. Так, на думку В. П. Ємельянова, тероризм варто розглядати як загально небезпечні дії або погроза ними, що вчинюються публічно, посягають на суспільну безпеку і спрямовані на створення в соціальній сфері обстановки страху, непокою, пригніченості з метою прямого або непрямого впливу на прийняття будь-якого рішення чи відмови від нього в інтересах винних [1, с. 117]. У свою чергу, С. А. Зелінський вбачав сутність сучасного тероризму у використанні крайнього насильства або погрози насильством для досягнення певних політичних, релігійних чи інших публічних цілей, за наявності основного конструктивного елементу – мотиву злочинного терористичного діяння – залякування державної влади, суспільства або його

частини [2, с. 40]. Водночас, Ю. М. Антонян запропонував визначати тероризм як насильство, яке містить загрозу іншого, ще більшого насильства для того, щоб викликати паніку, зруйнувати або порушити державний чи суспільний порядок, викликати страх, примусити противника прийняти бажане рішення, викликати політичні та інші зміни [3, с. 40]. На думку Г. В. Єпура та С. В. Коваленка, тероризм варто розглядати як загрозу застосування насильства, яка спричинює почуття страху як у окремих громадян, так і загалом у суспільстві і розрахована на залякування та породження недовіри до органів державної влади у здатності протидіяти цим злочинним проявам [4, с. 75].

Наявний плюралізм поглядів науковців на визначення поняття «міжнародний тероризм» сприяв виробленню власного розуміння даного терміну. Так, під міжнародним або сучасним тероризмом пропонується розуміти сукупність насильницьких дій у міжнародному масштабі, які спрямовані безпосередньо на свідоме залякування або невинуватого загибель людей, порушення нормальної діяльності держави, утруднення здійснення транспортних зв'язків з іншими державами з метою формування нового світового порядку. Відповідно до зазначеного визначення можна виділити характерні ознаки даного виду тероризму, а саме міжнародний масштаб, насильницький характер дій, наявна мета сформувати нов

ий світовий порядок та певні способи досягнення вказаної мети.

Під час проведення навчальних занять з тактико-спеціальної підготовки поліцейських важливо також зупинитися на окресленні кола міжнародних нормативно-правових актів, якими закріплюються основні напрямки міжнародного співробітництва у сфері боротьби з міжнародним тероризмом, а також визначенні деяких тактичних заходів протидії міжнародному тероризму, що здійснюються відповідними міжнародними організаціями. У цілому, аналізуючи наявну практику зусиль світової спільноти у питаннях протидії актам терору, можна виділити чотири рівні цієї боротьби: загальносвітовий рівень під егідою ООН, рівень Європи під егідою Ради Європи, зусилля держав «великої вісімки» і міжнародне співробітництво країн СНД [5]. Безсумнівно глобальну роль у процесі боротьби з міжнародним тероризмом відіграє Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН). Дані позиції обґрунтовуються схваленням останньою Глобальної антитерористичної концепції 2006 року. Окрім цього ООН було розроблено понад тринадцять угод, спрямованих проти міжнародного тероризму та певних видів антитерористичної діяльності. Важливе місце серед останніх посідає Декларація про заходи ліквідації міжнародного тероризму від 09.12.1994 року [6], в якій визначено основні тактичні завдання держав-учасниць ООН у напрямі протидії міжнародному тероризму. По-перше, це утримання від організації терористичної діяльності, підбурювання до неї, сприяння її здійсненню, фінансування, заохочення або прояви терпимості до неї і вживати належних практичних заходів до забезпечення того, щоб їх відповідні території не використовувалися для створення терористичних баз або навчальних таборів або для підготовки або організації терористичних актів, спрямованих проти інших держав або їх громадян. По-друге, це завдання щодо забезпечення затримання і судового переслідування або видачі осіб, які вчинили терористичні акти, згідно відповідними положеннями їхнього національного права. По-третє, прагнення до укладання спеціальних угод і з цією метою на двосторонній, регіональній і багатосторонній основі розробка типових угод про співпрацю. По-четверте, співпраця із іноземними підрозділами органів, що ведуть боротьбу з тероризмом та обмін відповідною

інформацією щодо запобігання тероризму і боротьби з ним. По-п'яте, необхідно оперативно приймати рішення щодо втілення в життя існуючих міжнародних конвенцій щодо боротьби з тероризмом, включаючи приведення свого внутрішнього законодавства у відповідність з міжнародними конвенціями.

До тактичних дій держав-учасниць ООН у напрямі протидії міжнародному тероризму варто також віднести зазначені заходи у Резолюції Ради Безпеки ООН від 28.09.2001 року № 1373 [7, с. 124]. Відповідно держави-учасниці ООН повинні запобігати і припиняти фінансування терористичних актів; ввести кримінальну відповідальність за умисне надання або збір коштів, для здійснення терористичних актів; невідкладно блокувати кошти та інші фінансові активи або економічні ресурси осіб, які здійснюють або намагаються вчинити терористичні акти, або беруть участь у вчиненні терористичних актів, або сприяють їх вчиненню; заборонити своїм громадянам або будь-яким особам і організаціям на своїй території надання будь-яких засобів, фінансових активів або економічних ресурсів, або фінансових чи інших відповідних послуг, для використання в інтересах осіб, які здійснюють або намагаються здійснити терористичні акти; утримуватися від надання в будь-якій формі підтримки - активної або пасивної - організаціям або особам, які замішані в терористичних актах, в тому числі шляхом припинення вербування членів терористичних груп та ліквідації каналів поставок зброї терористам; вжити необхідних заходів з метою запобігання вчиненню терористичних актів, у тому числі шляхом раннього попередження інших держав за допомогою обміну інформацією; надавати одна одній всебічне сприяння в зв'язку з кримінальними розслідуваннями чи кримінальним переслідуванням, які мають відношення до фінансування або підтримки терористичних актів, включаючи сприяння в отриманні наявних у них доказів, необхідних для такого переслідування.

Підводячи підсумок, варто ще раз підкреслити, що питання розгляду сутності та шляхів протидії міжнародному тероризму під час професійної підготовки поліцейських є край необхідним, адже міжнародний тероризм становить серйозну загрозу для стабільності та еволюційного демократичного розвитку окремих держав та міжнародного співтовариства. Дослідження тактичних аспектів протидії міжнародному тероризму шляхом визначення суб'єктів протидії та деяких нормативно-правових актів, що закріплюють основні засади протидії даному виду тероризму показали, що лише у єдності спільних дій держав-учасниць можливе подолання такої глобальної проблеми як міжнародний тероризм. Водночас, на жаль відсутність єдиного визначення поняття міжнародного тероризму в наукових колах вирішується шляхом вироблення власного розуміння даного терміну.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Емельянов В. П. *Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование* / В. П. Емельянов. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. – 291 с.
2. Зелинський С. А. *Політичний тероризм як соціально-правове явище* / С. А. Зелинський // *Актуальні проблеми держави та права*. – Вип. 6. – Ч. II. – Одеса, 1999. – С. 40.
3. Антонян Ю. М. *Терроризм: криминологическое и уголовно-правовое исследование* / Ю. М. Антонян. – М.: Щит-М, 1998. – 305 с.

4. Енур Г. В. Терроризм: знать, чтобы предупредить / Г. В. Енур, С. В. Коваленко / Сб. статей. – Луганск, 2000. – 124 с.
5. Філонов О. В. Міжнародне співтовариство у боротьбі з тероризмом / О. В. Філонов. – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/old_jrn/.../7Filonov.pdf
6. Декларація про заходи ліквідації міжнародного тероризму ООН; Декларація, міжнародний документ від 09.12.1994 р. – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_502
7. Гуцман М. Я. Діяльність ООН у боротьбі з міжнародним тероризмом / М. Я. Гуцман // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. – Вип. 58. – Ч. 2. – К.: Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2005. – С. 121-127.

Надійшла до редколегії 21.03.2017

НИКОЛАЕВ А. Т., КОНЕВ А. Ю. ВОПРОСЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ МЕЖДУНАРОДНОМУ ТЕРРОРИЗМУ КАК НЕОБХОДИМАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ УЧЕБНЫХ ЗАНЯТИЙ В СИСТЕМЕ СЛУЖЕБНОЙ ПОДГОТОВКИ ПОЛИЦЕЙСКИХ

В данной научной работе определена сущность международного терроризма, а также проанализированы некоторые тактические мероприятия общемирового сотрудничества в процессе борьбы с международным терроризмом, которые учитываются во время профессиональной подготовки сотрудников Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: *служебная подготовка, полицейский, терроризм, международный терроризм, международное сотрудничество, противодействие терроризму.*

NICOLAEV O.T., KONEV O. Y. THE ISSUES OF COMBATING INTERNATIONAL TERRORISM AS A NECESSARY COMPONENT OF TRAINING SESSIONS IN THE SERVICE SYSTEM OF TRAINING THE POLICE

In this research work the essence of international terrorism is determined and, moreover, some of the tactical activities for global cooperation in the fight against international terrorism that are considered during training of the National police of Ukraine are analyzed.

Keywords: *professional training, police, terrorism, international terrorism, international cooperation, and countering terrorism.*